

Daszkiewicz-Kuthan, Maria

Pierwszy polski podręcznik wytrzymałości materiałów i stałości budowli

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 6/1, 186-187

1961

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bardzo interesujące było wystąpienie przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Planowania Gospodarczego w Kielcach mgra T. Błachuciaka, który nawiązując do tradycji historycznych przedstawił obecną sytuację przemysłu na Kielecczyźnie oraz jego perspektywy rozwojowe.

Dyskusję podsumował przewodniczący konferencji prof. E. Olszewski.

J. J.

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA MATEMATYKÓW O DOROBKU NAUKOWYM STEFANA BANACHA

We wrześniu 1960 r. obradowała w Warszawie międzynarodowa konferencja naukowa, poświęcona najnowszym wynikom i tendencjom rozwojowym jednego z nowoczesnych działów matematyki wyższej — analizy funkcjonalnej.

Analiza funkcjonalna jest działem matematyki, powstałym w XX wieku stanowiącym syntezę analizy matematycznej i topologii. Dzięki swej ogólności odgrywa ona poważną rolę w wielu działach matematyki oraz posiada zastosowanie w fizyce teoretycznej, technice i w metodach obliczeniowych.

Jednym z współtwórców analizy funkcjonalnej był wybitny matematyk polski Stefan Banach (1892—1945).

Po uroczystym otwarciu konferencji, prof. dr Hugo Steinhaus wygłosił referat o życiu i dorobku naukowym Stefana Banacha. Stefan Banach, w dużej części samouk, profesor Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, członek-korespondent Polskiej Akademii Umiejętności posiada poważny dorobek naukowy, obejmujący blisko 60 prac z zakresu matematyki. Spośród licznych rozpraw, wyróżnianych i wielokrotnie nagradzanych, najbardziej cenna jest praca *Teoria operacji liniowych*. Wprowadzone tam nowe pojęcia matematyczne zaczęto z czasem nazywać „przestrzeniami Banacha”.

Stefan Banach wraz z prof. Steinhausem współpracował w okresie dwudziestolecia w tzw. lwowskiej szkole matematycznej. W tym czasie założyli oni do dziś cenione czasopismo matematyczne „*Studia Mathematica*”, a także pracowali w Komitecie redakcyjnym „*Monografii matematycznych*”. Stefana Banacha uważa się dziś za jednego z najwybitniejszych matematyków XX wieku.

M. B—N.

PIERWSZY POLSKI PODRĘCZNIK WYTRZYMAŁOŚCI MATERIAŁÓW I STAŁOŚCI BUDOWLI

Oddział Warszawski Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej zorganizował w dniu 24 października 1960 r. interesujące posiedzenie naukowe, na którym doc. Henryk Buzun wygłosił referat *Pierwszy polski podręcznik wytrzymałości materiałów i stałości budowli*¹.

Tematem referatu było omówienie książki Władysława Klugera (1849—1884) „*Wykład wytrzymałości materiałów i stałości budowli*”, wydanej w Paryżu w r. 1876. Jest to poważne i rozległe dzieło, zaopatrzone obszernym wstępem, omawiającym historię rozwoju wytrzymałości materiałów. Składa się ono z trzech części: I — belki, II — łuki i powierzchnie, III — budowle murowane. Doc. Buzun szczegółowo

¹ Praca doc. Buzuna na ten temat ukaże się w *Studiach i materiałach z dziejów nauki polskiej*, seria D (przypr. red.).

omówił treść podręcznika naświetlając jego materiał z punktu widzenia obecnego stanu nauki. Podkreślił również poważny dorobek naukowy Władysława Klugera, który w swym krótkim życiu poza wymienioną pracą zdążył napisać wspólnie z Feliksem Kucharzewskim podręcznik „Wykład hydrauliki wraz z teorią maszyn wodnych poprzedzony wiadomościami wstępnymi z mechaniki analitycznej ciał płynnych”. Kluger był członkiem Akademii Umiejętności oraz profesorem hydrauliki i budowy wodnych w Szkole Inżynierów w Limie w Peru².

Referat wzbudził zainteresowanie obecnych. W dyskusji głos zabierali: prof. W. Wierzbicki, prof. J. Mutermilch, prof. Z. Klębowski i inni.

M. D—K.

W SPRAWIE ZABEZPIECZENIA PROTOTYPÓW SPRZĘTU MOTORYZACYJNEGO

Ministrowie Przemysłu Ciężkiego i Komunikacji wydali w dniu 27 czerwca 1960 r. zarządzenie w sprawie zabezpieczenia dla potrzeb muzealnictwa prototypów sprzętu z zakresu motoryzacji.

Zarządzenie to stwarza podstawy dla planowej i systematycznej akcji zachowania dokumentów rzeczowych do historii techniki motoryzacyjnej. Można je poza tym uważać za ważny precedens dla innych dziedzin techniki.

Zarządzenie zobowiązuje dyrektorów zjednoczeń obu resortów do zgłaszania w Muzeum Techniki NOT w Warszawie prototypów sprzętu motoryzacyjnego, które świadczą o rozwoju polskiego przemysłu w tej dziedzinie. Prototypy te w razie uznania ich za zabytki muszą być doprowadzone przez jednostkę zgłaszającą do stanu pozwalającego na wystawienie w ekspozycji muzealnej.

Postanowienia powyższe dotyczą również prototypów wykonanych przed dniem wprowadzenia w życie zarządzenia.

J. J.

WYKŁADY Z HISTORII CHEMII NA POLITECHNICIE ŁÓDZKIEJ

Historia Chemii nie była bodaj nigdy dotychczas wykładana w polskich szkołach akademickich jako oddzielny przedmiot. Znajdujemy wprawdzie w znanej książce Ludwika Szperla *Materiały do historii Szkoły Głównej*, na s. 21, wzmiankę o decyzji Rady Wydziału Matematyczno-Fizycznego tej Szkoły w 1863 r. o przyjęciu (opracowanego przez prof. Jakuba Natansona) projektu wykładów dla oddziału „chemików i mineralogów”, w którym przewidziane były na IV roku wykłady historii chemii. Ale w następnych rozdziałach książki, w szczegółowym przedstawieniu planu wykładów i nazwisk wykładających, nie spotykamy już informacji o historii chemii. Zapewne projekty wykładów tego przedmiotu nie zostały zrealizowane.

W roku akademickim 1960/61 Senat Politechniki Łódzkiej, za zgodą Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego, zdecydował zorganizowanie wykładów historii chemii dla studentów III roku Wydziału Chemicznego. Wykład, w wymiarze 1 godziny tygodniowo w semestrze zimowym, ma charakter obowiązkowy.

Na wykładającego historię chemii powołany został prof. E. Trepka.

E. T.

² Życie i dorobek techniczny Klugera omówił K. Gierdziejewski w pracy zamieszczonej w tomie II *Studiów i materiałów z dziejów nauki polskiej*.